

Okul Öncesi Öğretmenlerinin İletişim Becerileri: Bir Olgubilim Çalışması

Communication Skills of Preschool Teachers: A Phenomenological Study

ÖZET

Okul hayatının ilk basamağı okul öncesi eğitimidir. Bu alanda eğitim veren öğretmenlerin iletişim becerilerinin güçlü olması eğitim sisteminin başarısı için beklenmektedir. Bu araştırmanın amacı farklı okul ortamlarında görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin iletişim becerilerine yönelik görüşlerini tespit ve analiz etmektir. Araştırmanın sonucu okul öncesi öğretmenlerinin iletişim becerilerinin güçlü olduğunda mesleki yaşamlarına katkı sağlayacağı, yöneticileri ve meslektaşlarıyla olan ilişkilerinin olumlu yönde gelişeceği için önemli görülmektedir. Araştırmada Zonguldak İli Ereğli İlçesinde farklı okul türlerinde görev yapan öğretmenler ile görüşmeler yapılmıştır. Araştırma nitel desenlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 14 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Veri toplama yöntemi olarak yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırmada “içerik analizi” yapılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak 15 sorudan oluşan “Okul Öncesi Öğretmenlerinin İletişim Becerilerinin Değerlendirilmesi” görüşme formu uygulanmıştır. Katılımcılar yöneticileriyle olan iletişim durumlarını ve nedenlerini, meslektaşlarıyla olan iletişim durumlarını ve nedenlerini ve velileriyle olan iletişim durumlarını, araçlarını ve sıklığına ilişkin görüşlerini açıklamışlardır. Bununla birlikte iletişim kurarken yaşadıkları problemleri ve çözüm önerilerini de sunmuşlardır. Katılımcılardan anaokullarında çalışanlar yöneticilerinin okul öncesi mezunu olduğu için aynı dili konuştuklarını ve yöneticilerinin alanlarına hakim oldukları için uyum içinde çalıştıklarını dile getirmişlerdir. Okul öncesi öğretmenin yöneticisiyle, velileriyle, meslektaşları ile etkili iletişim kurmasının çocuklar üzerinde olumlu sonuçlar doğurduğu, özgüveni, özsaygısı ve okula bağlılığı yüksek çocuklar olduklarını belirtmişlerdir. Çalışmanın genelinde etkili iletişim becerilerinin öğretmenler, veliler ve öğrenciler üzerinde olumlu etkilerinin yüksek olduğu belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İletişim, Okul Öncesi, Erken Çocukluk, İletişim Becerileri

Abstract

The first step of school life is pre-school education. Strong communication skills of teachers teaching in this field are expected for the success of the education system. The aim of this study is to identify and analyse the views of preschool teachers working in different school settings on communication skills. In the study, interviews were conducted with teachers working in different school types in Ereğli District of Zonguldak Province. The research has a qualitative design. Research sample includes 14 preschool teachers. Semi-structured interview technique has been used as the data collection method. “Content analysis” has been employed in the research. In the study, the interview form "Evaluation of Preschool Teachers' Communication Skills" consisting of 15 questions was applied as a data collection tool. Participants explained their communication with their managers and the reasons for it, their communication with their colleagues and the reasons for it, and their communication with their parents, the means and frequency of it. In addition, they also presented the problems they experienced while communicating and their suggestions for solutions. Among the participants, those working in kindergartens stated that they speak the same language because their administrators are preschool graduates and that they work in harmony because their administrators have a good command of their fields. They stated that effective communication of preschool teachers with the administrator, parents and colleagues had positive results on children, and that children had high self-confidence, self-esteem and commitment to school. Throughout the study, it was stated that effective communication skills have a high positive impact on teachers, parents and students.

Keywords: Communication, Preschool, Early Childhood, Communication Skills

GİRİŞ

Okul öncesi dönem en geniş anlamıyla çocuğun doğduğu günden ilkokula başlayacağı güne kadar çevresinden etkilendiği dönem olarak tanımlanabilir. Okul öncesi dönemi kişinin yaşantısında gelişimin en hızlı ilerlediği dönem olarak araştırmalara konu olmuştur. Çocukların yaşantılarını, kritik dönem olarak adlandırılan 5-6 yaş arası döneminde ailesinden, çevresinden, evde dinlenen-izlenen müzik, televizyon programları, teknolojik aletlere maruz kalma durumu ve kullanma sıklığı açısından birçok uyarandan etkilenecek gelişim dönemlerini olumlu ya da olumsuz etkileyebilmektedir (Oktay, 1990, s. 151). Erken çocukluk çağındaki çocukların çok

Elif Bozacıoğlu¹
Seyithan Demirdağ²

How to Cite This Article
Bozacıoğlu, E. & Demirdağ, S. (2024). “Okul Öncesi Öğretmenlerinin İletişim Becerileri: Bir Olgubilim Çalışması”, International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, (Issn:2630-631X) 10(1): 70-86. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10620604>

Arrival: 27 November 2023
Published: 31 January 2024

Social Mentality And Researcher Thinkers is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, Kdz. Ereğli, Zonguldak, Türkiye. ROR ID: <https://ror.org/00jga9g46>

² Doç. Dr., Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Zonguldak, Türkiye. ROR ID: <https://ror.org/01dvabv26>

küçük yaşta sosyalleşmeye, kendisini güvende hissettiği evinden ayrı, belki de daha önce hiç karşılaşmadıkları akranlarıyla aynı sınıf ortamında vakit geçirmeye başlaması onlar için aşılması büyük bir problem olabilmektedir. Bu durumda okul öncesi öğretmenin, iletişim becerilerinin devreye girmesi ve çocuğa sınıfta güvende olacağı hissini vermeye çalışması gerekmektedir. Aynı zamanda çocuğundan ilk defa ayrı kalacak olan anne- babalara da öğretmenin rehberlik ederek ebeveynlerin kuşkuvarının ve huzursuzluklarının gün geçtikçe azalmasını sağlaması gerekmektedir. Deniz (2003)' e göre insanoğlu dünyaya geldiği andan itibaren sorunlarını, hislerini, deneyimlerini, korkularını ve üretmiş olduğu diğer kültürel öğeleri başkalarıyla paylaşma ihtiyacı duymuştur.

İletişim insanların kendi duygu ve düşüncelerini karşı tarafa aktarırken aynı zamanda karşısındaki kişiyi de anlama, duygu ve düşüncelerini anlama biçimidir. İletişim toplumda yaşayan bütün bireyler için önemli olduğu kadar eğitim-öğretim alanında da büyük önem taşımaktadır. Etkili iletişim yöntemlerine sahip olan öğretmen; meslektaşları, öğrencileri, veliler ve eğitim basamağının diğer paydaşlarıyla karşılıklı ilişkilerinde başarılı olacaktır. Etkili iletişimde sağlanan bu başarının da öğretmenin motivasyonunu, eğitim-öğretimin olumlu seyir etmesini sağlayacağı düşünülebilir (Kalo Efe, 2021, s.1).

İletişimin hedefi insanların davranışlarını ve tutumlarını değiştirmek ve geliştirmektir. Bunun gerçekleşmesini sağlamanın yolu da etkili iletişimden geçmektedir (Altıntaş ve Çamur, 2003, s.12). Etkili iletişim aktarılan mesajlara duyarlılık, karşısındakini etkili dinleme ve bu iletişimin sonucunda duyumsananı anlamlandırmak için tepki verme olarak ifade edilmektedir (Korkut, 2005, s. 45). Uygun ve Arıkan (2019) ise iletişim becerisini iletişime açık olmayı, sözlü ve sözsüz iletişim, dili etkili kullanma, alınan mesaja doğru geri bildirim verme olarak ifade etmiştir. Alan yazın incelendiğinde öğretmenlerin iletişim becerilerine ilişkin birçok araştırma yapıldığı görülmektedir. Fakat okul öncesi öğretmenlerinin iletişim becerilerinin nitel yöntemle incelendiği çalışmalara nadiren rastlanmıştır. Bu araştırma ile okul öncesi öğretmenlerinin okul yöneticileri, veliler ve öğrencileri ile kurdukları iletişim çeşitliliği incelenerek literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu çalışma alan yazın incelendiğinde benzer bir araştırmanın bulunmaması sebebiyle de literatüre farklı bir bakış açısı sağlayacağını göstermektedir.

Nur (2012)'a göre sevgi, saygı ve yardımlaşma gibi insanın hayatında büyük öneme sahip olan değerler okul öncesi eğitimde ancak bu değerlere sahip olan kurumlarda çocuklara verilebilir. Öğretmenin yöneticiler, diğer meslektaşları ve eğitim-öğretimin diğer paydaşları arası ilişkilerinde sorunlar yaşaması, motivasyon düşüklüğü ve stresli olmasına, sınıf ortamında başarısız olmasına neden olacaktır. Bu nedenle Bursalıoğlu (2013)'na göre eğitim örgütlerinde öğretmen, öğrenci, yönetici, diğer paydaşlar arasındaki iletişimin ve ilişkilerin çok önemli bir faktör olduğu ifade edilebilir.

Graham and Clay (2005)'e göre sürekli gelişen ve değişen dünyada öğretmenlerin öğrencileriyle, velilerle ve meslektaşlarıyla iletişimlerini etkili hale getirmek adına kendisini geliştirmeye ve bilgi birikimini artırmaya devam etmelidir. Son zamanlarda teknolojinin etkili kullanımının sağlanması öğretmenlere bir dizi iletişim fırsatı sunmuştur. Özellikle tüm dünyada gerçekleşen pandemi salgınıyla birlikte teknoloji, eğitim hayatına hızla nüfus ederek adeta sosyal vakıflar ve gönüllü öğretmenlerle birlikte online seminerler, konferanslar, çalıştaylar düzenlenerek öğretmenler sadece iletişim becerilerinde değil birçok alanda kendilerini geliştirme ve birikimlerini artırma fırsatı bulmuşlardır.

Yavuzer (2003)' e göre eğitimde iletişim becerilerini en önemli unsur olarak ifade etmektedir. Ayrıca akademik becerilerin öğretilmesinde ve amaçlanan bilgilerin aktarılmasında, sınıf yönetiminde oldukça etkili olduğunu belirtmiştir. Bir öğretmenin görevini başarılı bir şekilde yapabilmesi etkin iletişim becerilerini kullanma yetisiyle mümkün olacaktır. Bu bağlamda eğitim ailede başlayarak bütün topluma ve dünyaya doğru yayılarak büyüyen sevginin ve bilginin aktarılmasıdır. Eğitimin amacı bireylerin daha saygılı, bilgili, başarılı, güven duygusu yüksek, nitelikli bir hayat sürdüren bireyler yetiştirmektir. Bu bağlamda okul öncesi öğretmenleri eğitimin ilk basamağı olması ve sınıf içinde yapılan tüm etkinliklerde en önemli görevi üstlenmişleri bakımından iletişimin ilk basamağı olduklarını söyleyebiliriz. Karatekin (2018)' e göre ise öğretmen eğitimde istendik davranışları kazandıran, sınıf içi etkinliklerinde hem sözleriyle hem davranışlarıyla çocuklara rol model olan, etkinlikleri planlayan ve uygulayan onları yaşama hazırlayan gelişimsel anlamda onları hayata hazırlayan kişilerdir.

Okul ortamının bir iletişim evreni olduğu düşünüldüğünde öğretmenlerin öğrencilerinin dışında okul içi paydaşlar ve çevre ile etkili iletişiminin; öğretim içerikleri, öğretim araç ve yöntemleri, öğrenci, kaynak, dönüt, değerlendirme ve öğrenci tepkileri gibi davranışları da etkilediği düşünüldüğünde, öğretmenlerin iletişimdeki becerilerinin meslek hayatlarındaki sorunların çözüme kavuşmasında ve mesleğini başarılı bir şekilde icra etmesinde etkisinin olduğu bilinmelidir (Pehlivan, 2005, s. 19). Öğretmenler eğitim ve öğretim basamağında öğrencilerden sorumlu oldukları kadar öğrencinin ailesinden de bulunduğu toplumdan da

sorumludur. Bu sebepten dolayıdır ki öğretmen; öğretmen-öğrenci, öğretmen-aile, öğretmen-örgüt iletişiminde iletişim becerilerini yetkin bir şekilde kullanmalıdır.

Öğretmen-aile İletişiminin öğrenci üzerindeki etkisi incelendiğinde; çocuğun okula, öğretmene ve sınıfına olan bağlılığını artırdığı, motivasyonunu artırdığı varsayılmaktadır. Araştırmalar sonucunda öğretmen – veli iletişiminin olumlu olması çocuğun yeterlilik ve okula bağlılık duygularını artıracakı düşünülmektedir (Sirvani, 2007; Fan and Williams, 2010; Rumberger, 2011). Düzenli öğretmen aile iletişimi velilerin sınıf ortamında çocuklarına dair erişemeyecekleri bilgiler vermektedir. Bu iletişimin amacı öğrenciyi motive ederek daha iyi kazanımlara ulaşmasını sağlamaktır. Ortak payda çocuğun kendisini gerçekleştirmesi olduğunda paylaşılan bilgilerin ve kurulan etkili iletişimin önemi ortaya çıkmaktadır (Uzunçarşılı, A. vd., 2022, s. 61).

Öğretmen veli iletişimi çocuğun sadece akademik başarısını değil aynı zamanda öğretmenine ve sınıfına bağlılığını da artıracaktır. Okul öncesi çocukları hayatlarındaki rutinlerinin bozulduğunu hemen sınıf içinde ortaya koyuyorlar. Yaşantılarında bildikleri bir akışın, düzenin bozulması kendilerini güvende hissetmemeleri için yeterli oluyor. Evlerinde olumlu giden veya olumsuz seyreden durumlardan çok fazla etkilenebiliyorlar. Bu çocuklarda sınırlılık, uykusuzluk, ağlama nöbetleri, enerji yükselmesi, içe kapanma vs. duygu ve hareket değişikliğine sebep olabiliyor. Aile ile iletişim kurulduğunda bu durumun nedeni ortaya çıkabiliyor. Okul öncesi öğretmeni sadece sınıfına giren, etkinliklerini tamamlayıp gününü bitiren bir meslek grubuna dahil değildir. Aynı zamanda aileye de rehberlik ederek yol gösterir. Bu durum birebir yapılmak istendiğinde veli ziyaretleri ve telefon görüşmeleri, tüm sınıfı ilgilendiren konular olduğunda ise veli toplantıları ve dış mekân toplantıları şeklinde gerçekleşiyor. Veli ile iletişim ne kadar güçlü olursa okul öncesi çocuğunun öz benlik kazanması, kendini gerçekleştirmesi ve akademik başarısının o derece arttığını söylemek mümkündür (Çağlar ve Kılıç, 2011, s. 81).

İletişimin diğer boyutuna bakacak olursak öğretmen – öğrenci arasındaki iletişimin de öğrenci üzerinde olumlu etkilerinin olduğu görülmektedir. Öğretmen ve öğrenci iletişiminde iletişimi destekleyen en önemli faktörde güvenlidir. Bu güvenin sağlanmasında öğretmenlerin sınıf içindeki tutum ve davranışları belirleyici olmaktadır. Öğretmen sınıf içi davranışlarında ve söylemlerinde tutarlı davranışlar sergilemelidir. Ayrıca öğrencinin öğretmenine güvendiği sınıf ilişkilerinde iklim olumlu yönde olur ve yaşanması muhtemel olumsuz tutum ve davranışlarında önüne geçilmiş olur (Alğan, 2020, s. 41). Dolayısıyla öğretmen, iletişimdeki becerilerini artırmak ve daha iyi bir öğrenme ortamı sunmak için; mesajını ilettikten sonra ne olmasını beklediğini, çevresindeki bireyleri etkilemek için hedeflerini bilmelidir. Öğrencileriyle olan iletişimlerinde onların neye inanmaları gerektiğini, neyi söyleyecekleri ve yapacaklarını istediğini, duygusal yönden bakıldığında öğrencilerde nasıl bir etki oluşturmak ve nasıl geri dönütler almak istediğini belirlemelidir (Ergin, 2012, s. 176).

İletişim kurmak bireysel ve toplumsal yaşantıda bir gereksinim olduğu kadar örgütsel yaşantıda da durum farklı değildir. Örgüt içerisinde günlük aktivitelerin yürütülmesi ve örgütün amacının gerçekleştirilebilmesi, örgütün içindeki paydaşlarla ve yakın çevreyle kurulan ilişkiler bütününe örgütsel iletişim diyebiliriz. Dinamik bir yapıya sahip olan örgüt daima iç ve dış çevresiyle iletişim kurmak zorundadır. Gerçekleşen bu iletişim sayesinde bilgiler örgüt içine de iletilmektedir (Tutar ve Yılmaz, 2010, s. 103). Örgüt iletişiminde öğretmenin üzerine düşün görevlerde okul yönetimiyle, okul aile kurulu başkanı ve üyeleriyle, okulda çalışan tüm paydaşlar ve diğer kişilerle etkili iletişim kurması beklenmektedir. Öğretmenlik mesleğini bir nevi iletişim mesleği olarak düşünmekte mümkündür. Öğretmenin gün içerisinde karşılaştığı farklı statü ve görevdeki insanlarla olumlu iletişim kurabilmesi için bu yönde sürekli olarak kendisini geliştirmesi ve yenilemesi gerekmektedir (Yılmaz, 2016, s. 118).

Bu doğrultuda okul öncesi öğretmenlerinin iletişim becerilerinin kuvvetli olması gerektiğini söyleyebiliriz. Araştırmanın amacı okul öncesi öğretmenlerinin yöneticileriyle, meslektaşlarıyla ve velileriyle olan iletişim sıklığını ve iletişim becerilerini ortaya çıkarılmasıdır. araştırmanın sonuçları okul öncesi öğretmenlerinin mesleki yaşantılarına ışık tutacağı ve kendilerini iletişim becerileri konusunda duyarlılığı artırabileceği için önemli görülmektedir. Bu amaçla okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerine dayanarak aşağıdaki sorulara yanıtlar aranmıştır.

- ✓ Okul öncesi öğretmenlerinin okul yöneticileri ile iletişim durumları nasıldır?
- ✓ Okul öncesi öğretmenleri velilerle okul dışında ne sıklıkla ve hangi durumlarda iletişim kurmaktadırlar?
- ✓ Okul öncesi öğretmenleri meslektaşlarıyla iletişim kurarken ne tür beklentiler içerisine girmektedirler?

YÖNTEM

Araştırma okul öncesi öğretmenlerinin yöneticileriyle, meslektaşlarıyla ve velileriyle kurdukları iletişim becerilerini incelemeye yönelik nitel bir çalışmadır. Çalışmada olgu bilim deseni kullanılmıştır. Olgu bilim nitel araştırma yöntemlerinden biridir ve insanların kendi hayatlarında deneyimledikleri olayları değerlendirmeye odaklanarak inceleyen bir yöntemdir (Jasper, 1994; Miller, 2003).Edmonds and Kennedy'ye (2017) göre en sade ifade ile olgu bilim, kişinin an içinde yaşadığı deneyimlerinin tanımıdır.

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın çalışma grubu 2022-2023 eğitim- öğretim yılında Zonguldak ili Ereğli ilçesi Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilköğretim bünyesindeki anasınıflarından ve resmi bağımsız anaokullarında görev yapan 15 farklı okul öncesi öğretmenidir. Ayrıca okul öncesi öğretmenlerinin seçiminde gönüllülük esasına ve araştırmacının katılımcılara kolay ulaşılabilirliğine dikkat edilmiştir. Katılımcı okul öncesi öğretmenleri, örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme esasına göre seçilmiştir. Bu bağlamda iletişim becerilerinin farklı durumları ve paylaşılan olguları inceleyerek katılımcıların mesleki deneyimleri de baz alınarak ortak olguların ve yaşantıların bulunup bulunmadığı tespit edilerek iletişim becerilerinin farklı boyutlarını ortaya koymaktır. Bu çalışma alan yazına okul öncesi öğretmenlerinin iletişim becerilerinin okul yönetimi, meslektaşları ve veliler boyutunda incelenmesi hususunda katkı sağlayacaktır.

Zonguldak ili Ereğli ilçesi Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilköğretim bünyesindeki anasınıfları ve resmi bağımsız anaokullarında görev yapan 15 okul öncesi öğretmenine 15 farklı soru yöneltilerek yarı yapılandırılmış görüşme tekniği aracılığıyla yanıtlar toplanmıştır. Söz konusu çalışmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin demografik özelliklerinin bulunduğu tablo aşağıda sunulmuştur.

Tablo 1: Çalışma Grubuna Alınan Okul Öncesi Öğretmenlerine İlişkin Bilgiler

Değişkenler n=14	1	f	%
Cinsiyet	Kadın	10	71,4
	Erkek	4	28,6
Görev	Öğretmen	12	85,7
	Müdür	1	7,1
	MüdürYardımcısı	1	7,1
Okul Türü	Anaokulu	5	35,7
	İlkokul	5	35,7
	Ortaokul	4	28,6
Mesleki Kıdem	1-5 yıl	2	14,3
	6-10 yıl	3	21,4
	11-15 yıl	4	28,6
	16-20 yıl	3	21,4
	21 yıl ve Üstü	2	14,3

Kaynak: yazar tarafından oluşturulmuştur.

Araştırmanın çalışma grubuna 14 öğretmen katılmıştır. Katılımcıların kadın ağırlıklı olduğunu söylemek mümkündür. Görev dağılımına bakacak olursak 11'inin öğretmen, 3'ünün müdür ve 1'inin de müdür yardımcısı olduğu görülmektedir. Katılımcıların okul türlerine bakıldığında 6'sının anaokulu, 5'inin ilköğretim ve 4'ünün ortaokul bünyesinde çalıştıkları görülmektedir. Son olarak katılımcı okul öncesi öğretmenlerinin mesleki kıdemlerine bakıldığında 2'sinin 1-5 yıl, 4'ünün 6-10 yıl, 3'ünün 11-15 yıl, 4'ünün 16-20 yıl ve 2'sinin 21 yıl ve üstü olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Yapılan çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin iletişim becerilerinin değerlendirilmesine ilişkin veri toplama amacıyla hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin kurum yöneticileri ile iletişimleri, velileri ile iletişimleri ve öğrencileri ile iletişimlerine yönelik yapılan çalışmada görüşme soruları konuya dair ulusal ve uluslararası alan yazın taranarak incelenmiştir. Araştırmacılar soruların hazırlanmasında katılımcıların yönlendirilmemesine ve soruların çok boyutlu olmasına dikkat etmişlerdir. Bu bağlamda problemlerin ortaya daha net konulabilmesi için, hazırlanan görüşme formunun amaca uygun oluşu ve katılımcılar tarafından anlaşılabilirliğinin açık olması amacıyla uzman görüşlerine başvurularak değerlendirilmiş ve form üzerinde gerekli görülen düzenlemeler yapılmıştır. Söz konusu görüşme sorularını Zonguldak ilinin Bülent Ecevit Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi'nde görev yapmakta olan bir öğretim üyesi ve uygulama yapılacak kurumlarda görev yapmakta olan üç okul öncesi öğretmeni ile görüşme sağlanarak forma son şekli verilmiştir.

Araştırmaya ilişkin veriler Nisan – Mayıs 2023 tarihleri arasında okul öncesi öğretmenleri ile yapılan görüşmeler sonrasında toplanmıştır. Görüşme formu okul öncesi öğretmenlerinin kurum yöneticileriyle

iletişim becerileri, velilerle iletişim becerileri ve meslektaşlarıyla iletişim becerileri algılarının incelenmesine yönelik 15 sorudan oluşmaktadır. Araştırmaya gönüllülük esasına uygun bir şekilde katılım sağlayan okul öncesi öğretmenlerinden elde edilen bulguların gizliliğinin korunacağı, toplanılan verilerin araştırma dahilinde başka hiçbir yerde kullanılmayacağı ve araştırmacı tarafından gerek görülen bütün tedbirlerin her aşamada özenle alınacağı katılımcılara izah edilmiştir.

Araştırmada katılımcıların kendilerini rahat ve huzurlu hissedecekleri ve görüş – düşüncelerini tüm samimiyetleriyle açıklayabilecekleri bir görüşme ortamı sağlanmasına özen gösterilmiş, uygun bir etkileşim ortamı oluşturulmuştur. Milles and Huberman'a (2016) göre nitel bir verinin içinde barındırdığı potansiyel içeriğin doğru bir şekilde analiz edilmesiyle yakından ilişkilidir. Görüşme esnasında katılımcıların araştırmacıdan etkilenmemesine çalışılmıştır. Her bir görüşme ortalama 40 dakika sürmüştür. Literatürde; araştırmacı, zaman, teknik ve veri kaynağı gibi farklılık gösteren veri çeşitleme yöntemi olduğu belirtilmektedir (Cohen vd., 2005, akt., Aslan vd., 2009, s. 273). Yapılan bu araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin iletişim becerileri ile ilgili birbirinden farklı ve zengin bulgulara ulaşmak için veri kaynaklarının çeşitlendirilmesi yoluna başvurulmuştur. Bu çeşitliliği artmasını sağlayabilmek için öğretmenlerin kıdem yıllarının farklı olmasına ve deneyimlerinin yıla bağlı olarak değişkenlik gösterdiğine dikkat edilmiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizi yapılırken içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Görüşmelerin gizliliğinin korunması adına her katılımcıya bir kod adı verilerek içerik analizi yapılmıştır. Daha önce bütün görüşme metinleri dikkatle okunmuş, sonrasında katılımcıların görüşmelerinin anlamlı birimlere kod adları verilmiştir. Görüşmelerin gizli tutulması nedeniyle katılımcıların her birine bir kod belirlenmiştir (Müdür 1, Müdür yardımcısı 1, Öğretmen 1,..., Öğretmen 12). Analiz sonucu elde edilen bulgular çeşitli tablolar vasıtasıyla gösterilmiştir. Görüşme tekniği ile elde edilen veriler sayısallaştırılarak frekans olarak ifade edilmiştir. İfadelerdeki benzer öğeler gruplandırılmış ve gruba uygun olarak temalandırılmıştır. Bulguların anlamlılığı ve bütünlüğü araştırmacı tarafından sürekli test edilmiştir. Temalar duruma göre tündengelim ve tümevarım yöntemleri ile ilişkilendirilerek açıklanmıştır. Bu formda inceleme konusuyla ilgili 3 soru yer almaktadır. Analizler esnasında bir katılımcının verdiği cevabın içerisinde başka bir alt problemle ilgili yanıtlar varsa bunlarda kodlanmış, tüm katılımcıların verileri kodlandıktan sonra kodlar arasında ifade birliği sağlanmış ve sonra kodlanan her bir kategori ilişkili olabileceği üst bir kategorinin altına yerleştirilmiştir. Bu aşamada, araştırmanın bir olgu bilim çalışması olduğu göz önünde bulundurularak bütünsel bir bakış açısının gözden kaçmamasına, ayrıntıların birleştirilmesine özen gösterilmiştir (Ersoy, 2007, s. 46).

BULGULAR

Okul Öncesi Öğretmenlerinin yöneticileri ile İletişim Becerileri

Tablo 2: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okul Yöneticileri İle Etkili İletişim Koşulları

Tema	Kodlar	Frekans
Sözlü iletişim	Açık ve anlaşılır	6
	Kendini doğru ifade etme	3
	Kısa ve öz	2
	Planlama	2
	Anlayış	2
	Not alma	1
Sözsüz iletişim	Zamanlama	8
	Tavır ve davranış	3
	Empati	2
	Etkin dinleme	2
	Nezakat kuralları	2
	Beden dili	2
	Kararlı	1
	Kıyafet uygunluğu	1
	Önemseme	1
	Öneri ve eleştirilere açık	1
	Samimi ve içten	1

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Okul öncesi öğretmenlerinin okul yöneticileri ile etkili iletişim koşullarının “sözlü iletişim” ve “sözsüz iletişim” temaları altında iki ayrı temada kodlanmış oldukları görülmektedir. Frekansı yüksek olan sözlü iletişim kaynağı incelendiğinde açık ve anlaşılır olmak ile ilgili olduğu görülmüştür. Sözsüz iletişim kaynağı incelendiğinde frekansı yüksek olarak okul öncesi öğretmenlerinin teneffüs hakları olmadığından zamanlama algısı ile ilgili olduğu görülmüştür.

“Etkili bir iletişim için ön koşullardan birisi karşımızdaki kişiye onu önemseydiğimizi hissettirmektir. Bu yüzden iletişim öncesi mutlaka kıyafetimizin uygunluğuna, tavır ve davranışlarımıza dikkat etmemiz gerekir. Tavır ve davranışlardaki dikkat iletişim boyunca da devam etmelidir. Sorunlar ya da istekler doğrultusunda yapıcı eleştiriler kullanılmalı, argo ve lakayit tavırlardan sakınılmalıdır. Güler yüzlü olmak ve pozitif bakış açıları iletişimin her zaman en etkili yöntemleri arasında olmuştur. Karşı fikirlere saygılı olmak, iletişim öncesinde randevu alıp konuyu öncesinden haber vermek daha sağlıklı bir iletişimin ortaya çıkmasını sağlayacaktır” (MY1).

“Bizim teneffüs saatimiz olmadığı için genellikle görüşmelerimi ya ders başlamadan önce yapıyorum ya da eğitim bitiminde yöneticimin yanına gidiyorum. Odasının boş olmasına dikkat ediyorum. Samimi ve sıcak bir atmosfer geliştiriyorum ve açık anlaşılır şekilde kendimi ifade ediyorum” (Ö2).

“Kısa ve öz sorularımı üslubuma dikkat ederek, ders saati öncesinde ya da bitiminde nezaket kuralları çerçevesinde görüşme yapmaya özen gösteririm” (Ö5).

“Saygı ve karşılıklı anlayış çerçevesinde, empati yaparak ya da empati geliştirmesi sağlayarak iletişim kurulur” (Ö6).

Tablo 3: Yöneticinizle Karşılaştığınız En Önemli Problemler Durumlar

Tema	Frekans	Kodlar
Olumlu İletişim	Sağlıklı iletişim	4
	Saygı ve anlayış	3
	Alanında bilgili	2
Olumsuz iletişim	Yanlış anlaşılma	5
	Bilgi eksikliği	4
	Maddi sorunlar	4
	Kendi düşüncelerini dayatma	3
	Aidatlar	3
	Gereksiz masraf	2
	Reddedilme	2
	Yok sayılmak	2
	Zaman kısıtlılığı	1

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Okul öncesi öğretmenlerinin karşılaştığı en önemli problem durumları iki ayrı tema altında kodlanmıştır. Olumlu iletişim teması altındaki katılımcıların Anaokullarında çalışan öğretmenler oldukları görülmüştür. Verilen yanıtlarda katılımcıların bir kısmı (f=4) “sağlıklı iletişim”, (f=3) “saygı ve anlayış” bir kısmı ise; (f=3) “alanında bilgili” olduğunu belirtmiştir. “Olumsuz iletişim” teması incelendiğinde katılımcıların en önemli problemleri (f=3) “kendi düşüncelerini dayatma”, (f=5) “yanlış anlaşılma”, (f=4) “bilgi eksikliği”, (f=2) “reddedilme”, (f=4) “maddi sorunlar”, (f=1) “zaman kısıtlılığı” olarak olarak tanımlamıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin karşılaştıkları en önemli problem durumlarında kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir:

“Biraz öncede belirttiğim gibi teneffüs saatlerimizin olmaması en önemli problemimiz. Okul öncesi eğitimin anlam ve önemini anlayamaması, bizim için gerekli olan birçok malzemenin yönetim için masraf olarak algılanması, okul öncesi öğretmenlerinin bir çok durumda yok sayılması ya da unutulması. Bizi okuldan bağımsız olarak görmeleri. Her zaman öğretmenler odasına ya da müdür odasına çıkamadığımız için gelişimizin "bir problem mi var?" algısını oluşturması. Evet bu süreçlerin hepsi bir arada düşünüldüğünde mesleki yaşantımı yıpratmış söyleyebilirim. Motivasyon düşüklüğü yaşamamada sebep oluyor” (Ö2).

“Herhangi bir önem teşkil edecek bir problemle karşılaşmıyorum. Karşılıklı saygı anlayışla işimizi yürütüyoruz” (Ö10).

“Yöneticim çok çabuk sinirlenebiliyor. Yanlış anlaşılma sorunları yaşıyoruz zaman zaman. Yöneticinin daima haklı çıkma isteği de iletişimimizde aksamalara sebep oluyor. Bu da benim performansına yansıyor çünkü motivasyonum çok düşüyor” (Ö11).

“En önemli problemimiz yöneticimin okul öncesi alanı ile bilgi eksikliğinin olması. Benim önemli gördüğüm herhangi bir olay yöneticim için önem arz etmiyor. Sınıf içi yapılacak olan harcamaların gereksiz masraflar olduğunu düşünüyor. Aidatların sınıfıma kullanılması konusunda sorun yaşıyorum” (Ö12).

Tablo 4: Yöneticinizle Karşılaştığınız Problemler İşinizi Yapmadaki Engel Durumları

Tema	Kodlar	Frekans
Engel Olan Durumları	Motivasyon düşüklüğü	4
	Performans düşüklüğü	4
	Olumsuz güdülenme	3
	Durgunluk	1
Engel Olmayan Durumlar	Saygı-anlayış	3
	İhtiyaçların anında giderilmesi	1
	Alanına hakim olma	1
İçsel Motivasyon	Duygusal davranmama	2
	İşimi yapmama engel değil	2
	Profesyonel davranma	1

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Okul öncesi öğretmenlerinin olumsuz iletişimin engel durumları üç alt tema da ele alınmıştır. İfade sıklığına göre “Engel olan durumlar” teması altında ($f=4$) “motivasyon düşüklüğü”, ($f=4$) “performans düşüklüğü”, ($f=3$) “olumsuz güdülenme”, ($f=1$) “durgunluk” olarak tanımlarken, olumlu iletişim kuran yöneticilerle “engel olmayan durumlar” teması altında ($f=3$) “saygı – anlayış”, ($f=1$) “ihtiyaçların anında giderilmesi”, ($f=1$) “alanına hakim” olarak olumlu içerikli cevaplar verirken üçüncü temada “içsel motivasyon” cevapları incelenen katılımcıların ($f=2$) “duygusal davranmama”, ($f=2$) “işimi yapmama engel değil”, ($f=1$) “profesyonel davranma” şeklinde cevaplar vererek bu durumdan etkilenmedikleri görülmüştür. Kodlanmış ifadeleri destekleyen okul müdürlerinin görüşlerinden birkaçı aşağıdaki gibidir:

“Karşılaştığım en önemli problem yanlış anlaşılma. Kendimi doğru kelimelerle ve net şekilde ifade edemediğim zaman yanlış anlaşılabiliriz. Bu durum zihnimi meşgul ediyor ve beni olumsuz anlamda etkiliyor. İşimi yaparken aklıma geldiğinde moralim bozulabiliyor. Kendimi doğru şekilde açıklama ihtiyacı duyuyorum” (Ö4).

“Probleme çözüm odaklı yaklaştığında sorun yaşamıyorum ama bazen sınıfımız aleyhine olmayan görüşmelerde yaşıyoruz” (Ö5).

“Örneğin ailetlerin tam olarak sınıfımıza harcanmaması gibi bu da işimi yapmaya engel değil. “Bazen yanlış anlaşılabiliriz. Böyle durumlarda konuyu askıda bırakmak yerine üzerinde tekrar görüşme sağlamaya ve kendimi doğru, açık ve anlaşılır şekilde ifade etmeye çalışıyorum. Ancak yaşanan bu süreçte motivasyonumda azalma ve işte durgunluk yaşanabiliyor” (Ö7).

“Yöneticimle herhangi bir problem yaşamıyorum. Anaokulunda çalıştığım için çok bol materyallerimiz var. İhtiyacımız olan her şeyi yöneticimiz anında karşılıyor” (Ö9).

Tablo 5: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yöneticileri İle Problem Durumları Dışında İletişim Durumları

Tema	Kodlar	Frekans
Eğitim öğretimle ilgili iletişim	Bilgi ve birikiminden yararlanmak	8
	Plan ve projeler	7
	Belirli gün ve haftalar	5
	Destegini almak	5
	Toplantılar	4
	İznini almak	2
	Eğitimler	1
Sosyal yaşantı ile ilgili iletişim	İletişim	8
	Sosyal etkinlikler	6
	Tecrübesinden yararlanmak	5
	Sohbet	4
	Nezakete gereği	1
İletişime girmem	1	

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Okul öncesi öğretmenlerinin yöneticileri ile problem durumları incelendiğinde iki ayrı temada kodlanmış oldukları görülmektedir. Eğitim öğretimle ilgili iletişim temasına bakıldığında ($f=8$) “bilgi ve birikiminden yararlanmak”, ($f=7$) “planlar ve projeler”, ($f=5$) “belirli gün ve haftalar”, ($f=4$) “destegini almak”, ($f=4$) “toplantılar”, ($f=2$) “iznini almak”, ($f=1$) “eğitimler” derken; “sosyal yaşantı ile ilgili iletişim” teması incelendiğinde ($f=8$) “iletişim”, ($f=6$) “sosyal etkinlikler”, ($f=5$) “tecrübesinden yararlanmak”, ($f=4$) “sohbet” olarak tanımlarken, bir kısmı yönetici ile okul dışı iletişim ($f=1$) “nezakete gereği”, ($f=1$) “iletişime girmem” olarak belirtmiştir. Kodlanmış ifadeleri destekleyen okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerinden birkaçı aşağıdaki gibidir:

“Gün içerisinde gördüğüm zaman nezaket gereği iletişim kuruyorum. Bir bilgi almak istediğimde iletişim kuruyorum” (Ö1).

“Okul öncesi öğretmenleri olarak sınıfımızdan çıkamadığımız için problem yaşanmadığı durumlarda pek iletişime geçemiyoruz”(Ö3).

“Okul, öğrenciler ve karşılaşabileceğimiz her türlü durumlarla ilgili iletişim kuruyoruz. Toplantılar, veli-öğretmen-öğrenci iletişimi, hizmet içi eğitimler, öğretmenler arası iletişim, okulun fiziksel şartları, okulda yapılan çalışmaların okul web sitesinde paylaşılması, belirli gün ve haftalarda yapılacak çalışmaların belirlenmesi, çeşitli projelere katılım, yapılacak çalışma ve etkinliklerin uygulama aşamaları ve sonuçlarının değerlendirilmesi gibi konularda iletişim kuruyoruz. Ayrıca kişisel olarak karşılaştığım olumlu ve olumsuz durumları paylaşıp, fikir ve önerilerini aldığım zamanlarda oluyor. Okul dışında da iletişim kuruyoruz. Not: 8 kişilik küçük bir köy okulunda çalışıyor olmanın etkisi büyük bu paylaşımlarda” (Ö4).

“Öğrencilerim ve velilerim hakkında bilgi almak ister. Özel durumları varsa arada sohbet ortamında konuşuruz. Sınıfta bir problem varsa birlikte çözüm bulmaya çalışırız” (Ö5).

“Her konuda iletişim kurabiliyoruz. İletişime açık bir yöneticimiz var. Gördüğümüz yerlerde hal hatır sormadan günlük yaşantıya ve müfredatta oluşan değişikliklere kadar her konuda görüşüyoruz. Yapacağımız proje ve geziler hakkında da bilgiler veriyoruz” (Ö11).

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Velileriyle İletişim Sıklıkları

Tablo 6: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Velilerle İletişim Halinde Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

Tema	Kodlar	Frekans
Sözlü iletişim	Açık-anlaşılır olma	8
	Resmi dil	5
	Anlama	5
	Ses tonu	1
Sözsüz iletişim	Beden dili	6
	Empati kurma	5
	İçten samimi olma	5
	Jest-mimikler	4
	Saygı	3
	Zamanlama	1
	Hoşgörü-güven	1

Kaynak: yazar tarafından oluşturulmuştur.

Okul öncesi öğretmenlerinin velilerle iletişim halinde dikkat edilmesi gereken noktalar incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin veli ile iletişimi çok önemsedikleri görülmektedir. Velilerle iletişim halinde iken nelere dikkat edersiniz? Sorusuna olumlu cevaplar gelmiştir. Bu cevaplar iki tema halinde incelenmiş olup “sözsüz iletişim” temasında (f=8) “açık-anlaşılır olma”, (f=5) “resmi dil”, (f=5) “anlama”, (f=1) “ses tonu” olarak belirtilirken; “sözsüz iletişim” teması (f=6) “beden dili”, (f=5) “empati kurma”, (f=5) “içten samimi olma”, (f=4) “jest-mimikler”, (f=3) “saygı”, (f=1) “zamanlama”, (f=1) “hoşgörü-güven” olarak cevaplar verilmiştir. Kodlanmış ifadeleri destekleyen görüşlerden birkaçı aşağıdaki gibidir:

“Velilerimle iletişim halindeyken resmi bir dil kullanmaya özen gösteririm. Çünkü insanlar iletişimde bazen farklı noktalara odaklanabilmekteler. Senli benli bir üslup kullanmak farklı düşüncelere sebebiyet verebilmektedir. Buda iletişimi olumsuz etkilemektedir. Bunun yanında akademik bir dilde kullanmaya dikkat etmekteyim. Veliler karşısında konuya, alana hakim öğretmen görmek ister bu da daha fazla düşüncelerimize saygı gösterilmesine ve onlardan istediklerimizi daha dikkatli ve önemseyerek yapmalarını sağlar. Hiçbir zaman veliyi suçlayıcı bir dil kullanmam, daha çok onu anlayan, durumunu fark eden, empati yapabilen bir iletişim kurmaya çalışırım” (M1).

“Velilerimle iletişim halinde iken açık ve anlaşılır olmaya dikkat ederim. İçten ve samimi konuşurum ve jest ve mimiklerimin ve hatta beden dilimin olumlu çıkarımlar sağlamasına dikkat ederim. İletişimde genellikle sadece sözler değil beden dili, jest ve mimiklerde ne söylemek istediğinizi karşı tarafa aktarırlar. Bu yüzden beden dilime ve mimiklerime ses tonuma ve ahengine de dikkat ederim. İnsan yanlış anlamaya ve yanlış anlaşılma meyilli olduğu ve herkesin çocuğunun tek ve biricik olduğunu düşündüğüm için iletişime de özen gösteriyorum” (Ö2).

“Kurduğum iletişim kalitesine. Makamımın gerektirdiği düzeyde diyalog kurarak iletişime geçmeye. Seviyeli ve profesyonel bir şekilde olmasına. Nedeni ise söylediklerimin ciddiye alınması gereğinden ve bir eğitimci olarak tüm eğitimcileri temsil ettiğimden” (Ö3).

“Velilerimle iletişim kurarken çocukların olumlu yönlerinin üzerinde durup daha sonra geliştirilmesi ve desteklenmesi gereken yönlerden bahsedirim. Çocuklarıyla ilgili gözlemlediğim ince detayları onlarla paylaşırım. Çünkü bazen velilerin farkında olmadığı ya da gözlemleyemedikleri gelişimsel yönden çocukların desteklenmesi gereken yönler oluyor ya da çocuğun iyi olduğu bir alanda desteklenmeye ihtiyacı oluyor. Böyle durumlarda veli ile iletişim halinde olmak olumlu sonuçlar doğuruyor” (Ö9).

Tablo 7: Velilerinizle Kurduğunuz İletişim Araç Ve Yöntemleri

Tema	Kodlar	Frekans
Kitlese İletişim Araçları İle İletişim	Grup mesajları	13
	Telefon görüşmeleri	12
	Sesli-görüntülü görüşmeler	4
Yazılı İletişim	Bilgi mektupları	6
	Broşürler	3
Sözlü İletişim	Yüz yüze iletişim	12
	Veli toplantıları	7
	Birebir	6
	Sosyal aktiviteler	1
	Seminerler	1
	Veli ziyaretleri	1

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Okul öncesi öğretmenlerinin velileriyle incelendiğinde iletişim araç ve yöntemleri incelendiğinde frekansı en yüksek olan durumlar grup mesajları, telefon görüşmeleri, yüz yüze görüşmeler olarak ifade ettikleri görülmüştür. Bunun altında yatan sebebin ise bu yöntemlerin yanlış anlaşılmaya sebebiyet vermeyen, veliyle birebir kurulan iletişimin etkili olması olarak açıklamışlardır. Velilerin hepsini ilgilendiren konularda ise toplu mesajlar atıldığı görülmüştür. Tabloda üç farklı tema incelenmiştir. “Kitlese İletişim Araçları İle İletişim” teması altında katılımcıların ($f=13$) “grup mesajları”, ($f=12$) “yüz yüze iletişim”, ($f=6$) “telefon görüşmeleri” cevaplarını verdikleri, “Yazılı İletişim” temasında ($f=6$) “bilgi mektupları”, ($f=3$) “broşürler” şeklinde cevap verdikleri, “Sözlü İletişim” temasında ise ($f=12$) “yüz yüze iletişim”, ($f=7$) “Veli Toplantıları”, ($f=6$) “birebir”, ($f=1$) “sosyal aktiviteler, seminerler, veli ziyaretleri” şeklinde cevaplar verenler de olmuştur. Kodlanmış ifadeleri destekleyen okul öncesi öğretmenlerinin ifadelerinin bir kaçı aşağıdaki gibidir:

“Velilerimle genellikle yüz yüze iletişim kuruyorum bunun daha sağlıklı olduğunu düşünüyorum. Sosyal medya araçlarıyla kurulan diyaloglarda bazen yanlış anlaşılmalar yaşanabiliyor. Toplu göndereceğim bilgileri grup mesajlarıyla iletiyorum. Sınıf içi aile katılım saatleri yaparak ebeveyn-çocuk iletişimini gözlemliyorum. Uygun gördüğümüz gün ve saatlerde veli ziyaretleri düzenliyorum” (Ö2).

“Birebir ve yüz yüze yaptığımız görüşme en sık ve etkili olanı. Bunun yanında veli toplantıları, sınıf buluşmaları, cep telefonu ve diğer iletişim araçlarıyla internet üzerinden sesli ya da görüntülü görüşmeler en sık tercih ettiğimiz iletişim yöntemlerimiz” (MY1).

“Yüz yüze görüşmeler yapıyorum bunun yanında yazılı iletişim (sosyal medya araçları, mesajlaşma) araçları kullanıyorum. Telefon görüşmeleri sağlıyorum. Gerekli gördüğüm zamanlarda toplantılar düzenliyorum” (Ö7).

“Genellikle yüz yüze görüşme sağlıyorum. Belirli zamanlarda ve ihtiyaç halinde veli toplantıları düzenlerim. Konuşmam gereken acil bir durum olduğunda telefonla görüşme sağlıyorum. Velilerimin hepsini ilgilendiren durumlarda bilgi mektupları veya grup mesajları yoluyla iletişim sağlıyorum” (Ö8).

“Grup mesajları, telefon ve yüz yüze görüşmeler, bilgilendirme broşürleri, görüntülü toplantılar, toplantılar, seminerler” (Ö12).

Tablo 8: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kurum Dışında Görüşme Durumları

Tema	Kodlar	Frekans
Sosyal Aktiviteler	Piknik	9
	Kahvaltı	7
	Yemek	5
	Geziler	5
	Sanatsal organizasyon	2
	Kahve	1
Bilgi Amaçlı Görüşme	Ev ziyaretleri	7
	Problem durumu	2
	Bireysel görüşmeler	2
	Seminer	1

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Okul öncesi öğretmenlerinin kurum dışında velileriyle bir araya gelme durumları iki tema altında incelenmiştir. “Sosyal aktiviteler” temasında “piknik ve kahvaltılar” en çok cevap alan durumlardır. ($f=5$) “yemek”, ($f=5$) “geziler”, ($f=2$) “sanatsal organizasyon” yanıtlar alırken bir katılımcıda kahve cevabını vermiştir. “Bilgi alma amaçlı görüşmeler” teması incelendiğinde en yüksek frekansa sahip olan durum ($f=7$) “ev ziyaretleri” olarak belirtilmiştir. Bunun yanı sıra problem durumu, bireysel görüşmeler ve seminer durumlarında verilen cevaplar arasındadır. ($f=2$) “problem durumu”, “bireysel görüşme” ve bir katılımcı da “seminer” cevabını vermiştir.

“Aile ziyaretleri yaparak. Çocuğun ev ortamının nasıl olduğunu görmek ve okul dışı faaliyetlerini daha objektif bir bakışla değerlendirmek için” (Ö3).

“Veli ziyaretleri (öğrenciyi ve aileyi yakından tanımak), telefonla iletişim (Bilgilendirmeler yapmak ve bilgi almak), piknik-gezi gibi faaliyetler (Öğrencilerin ve velilerin rahat bir ortamda kendilerini daha iyi ifade etmelerini sağlamak. Eğlenceli ve keyifli vakit geçirmek. Ailelerin çocuklarıyla nasıl kaliteli zaman geçirebilecekleri hakkında örnekler vermek.), yüz yüze ve ya Online Seminer Programları (Aileleri bilinçlendirmek, öğrencilerin durumlarını değerlendirmek, okulda yapılan çalışmalar hakkında bilgilendirmeler yapmak, problem durumlarında uygulanabilecek çözüm önerilerini sunmak, öğrencilerin kendilerini geliştirebilmeleri için evde de yapabilecekleri eğlenceli etkinlik örnekleri sunmak.)” (Ö4).

“Genelde okulun düzenlediği toplu etkinliklerle ya da sınıf bazlı kahvaltı ya da yemek organizasyonlarında bir araya geliyorum. Bu tür toplantılar sınıf iklimini olumlu yönde etkiliyor. Veliler birbirlerini tanıma fırsatı buluyor. Çocukların hakkında bilgi sahibi oluyorlar” (Ö8).

“Kurum dışında aile ziyaretlerinde (veli ziyareti) çocuğun aile içindeki durumunu gözlemlemek için bir araya gelirim. Okulun düzenlediği kahvaltılar, yemekler ve pikniklerle bir araya gelirim. Veli ile iletişim ne kadar çok olursa çocuğun olumlu davranışlarındaki artış ve okula bağlılığı o derecede artıyor” (Ö9).

“Aile katılımlarında, gezilerde, sosyal etkinliklerde okul aile iş birliğinin önemli olduğunu düşünüyorum. Bunun çocuklar üzerinde olumlu etkileri oluyor. Velilerle iletişimimiz kuvvetleniyor ve güzel anılar biriktiriyoruz” (Ö12).

Tablo 9: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kurum Dışında Görüşme Nedenleri

Tema	Kodlar	Frekans
Bilgi verme	Tanışmak-tanımak	10
	Bilgi vermek	8
	Ev Ziyaretleri	6
	Toplantılar	3
	Problem Durumu	2
	Çözüm Yolu	2
	Semine	1
Sosyal Aktiviteler	Piknik	9
	Kahvaltı	7
	Organizas	5
	Kahv	1
Etkileşim	Olumlu İletişim	7
	Güzel Anı	6
	Gözlem	6

Kaynak: Yazartarafından oluşturulmuştur.

Katılımcıların cevaplarına bakıldığında okul öncesi öğretmenlerinin okul dışında velileriyle buluşma nedenlerini üç tema altında inceleyebiliriz. “Bilgi Verme” temasında ($f=10$) “tanışmak-tanımak”, ($f=8$) “bilgi verme”, ($f=6$) “ev ziyaretleri”, ($f=3$) “toplantılar”, ($f=2$) “problem durumu/ çözüm yolları” ve bir katılımcının da “seminer cevabını verdiği görülmüştür. “Sosyal Aktiviteler” teması incelendiğinde ($f=9$) “piknik”, ($f=7$) “kahvaltı”, ($f=5$) “organizasyonlar” ve bir katılımcının da “kahve” cevabı verdiği görülmüştür. Bir diğer tamamımız olan “etkileşim” temasına bakıldığında ise; ($f=7$) “olumlu iletişim”, ($f=6$) “gözlem”, ($f=6$) “güzel anı” şeklinde cevaplar verilmiştir.

“Kurum dışında tanışma toplantıları, ev ziyaretleri, eğer bir projeye katılmışsak bilgi verme amaçlı küçük toplantılar. Ramazan ayında katılmak isteyen velilerimle mutlaka bir akşam iftar yemeği, yıl sonu etkinliklerinde piknikler, mezuniyet faaliyetleri. Güzel bir anı bırakmak için toplanırız. Tabi bu toplanmalarımızın hepsinde gönüllülük esas alınır” (Ö2).

“Çocukları hakkında (özel durumlarda) görüşmek isterlerse bir araya gelebiliyoruz. Bazı özel yemekler, piknik, sinema etkinliklerinde bir araya geliyoruz. Toplantılarımız düzenli olur. Velilerimin birbirlerini ve beni yakından tanımalarını önemsiyorum. Böylece sınıf içi iletişimimiz de olumlu yönde etkileniyor” (Ö7).

“Genelde okulun düzenlediği toplu etkinliklerle ya da sınıf bazlı kahvaltı ya da yemek organizasyonlarında bir araya geliyorum. Bu tür toplantılar sınıf iklimini olumlu yönde etkiliyor. Veliler birbirlerini tanıma fırsatı buluyor. Çocukların hakkında bilgi sahibi oluyorlar” (Ö8).

“Kahvaltı, piknik, veli ziyaretleri. Çocuklarımı aile ortamlarında daha iyi tanımak, ilişkilerini gözlemlemek için düzenlerim. Bazen de birlikte keyifli vakitler geçirmek için düzenlerim” (Ö10).

“Kahvaltılar , piknikler, kahve toplantıları. Velileri daha iyi tanımak ve okul ortamı dışında çocuk ve veliyi gözlemlemek için okul dışı etkinlikleri önemsiyorum. Diğer yandan da veli ve öğretmen iletişimi de bu tarz etkinliklerle artıyor. Velinin öğretmene olan güveni ve sevgisi çoğalıyor” (Ö11).

Okul Öncesi Öğretmenleri Meslektaşlarıyla Kurdukları İletişimin Yönü Ve Beklentileri

Tablo 10: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Meslektaşları İle İletişimde Dikkat Ettiği Durumlar

Tema	Kodlar	Frekans
Değer yargıları	Saygı	17
	Sevgi	5
	Açık olma	5
	Nazik davranma	5
Beklentiler	Fikir Alışverişi	10
	Pozitif iletişimi	8
	Aynı davranışı beklerim	7
	Nazik davranma	5
	Olumsuz davranıştan kaçınma	3
	Değer verme	3
	İçten ve samimi olma	2
	Empati	1
	Yapıcı	1

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Katılımcıların cevapları incelendiğinde “değer yargıları” temasında en çok cevap alan yargı ($f=17$) “saygı” olmuştur. Ardından ($f=5$) “sevgi”, “nazik davranma” ve “Açık olma” gelmiştir. “Beklentiler” temasına baktığımızda ($f=10$) “fikir alışverişi”, ($f=8$) “pozitif iletişim” en fazla cevaba sahipken, ($f=7$) “aynı davranışı beklerim”, ($f=5$) “nazik davranma”, ($f=3$) “olumsuz davranıştan kaçınma” ve “değer verme” olarak ifade edilirken bir diğer cevaplar da ($f=2$) “içten ve samimi olma” dır. Katılımcılardan bazıları da “yapıcı” ve son olarak da “empati” şeklinde cevaplar vermiştir.

“Meslektaşlarımla iletişim halindeyken iletişime açık, yapıcı, etkin bir duruş sergilerim. Onlara kendilerine ve düşüncelerine değer verdiğimi hissettiririm. Kendimi onlardan büyük gören, onları inciteceğini düşündüğüm kelimeleri kullanmaktan kaçınırım. Genelde pozitif bir iletişim kurmaya çalışırım. Bunlar etkili iletişim için gereklidir” (M1).

“Saygı, sevgi, nezaket çerçevesinde iletişim kuruyorum. Çünkü aynı saygı ve sevgiyi karşı taraftanda ben bekliyorum”(Ö1).

“Meslektaşlarımızla iletişimde yaptıkları veya uyguladıkları yöntemler hakkında onlara kendilerini yetersiz ya da kötü hissettirecek olumsuz yorumlarda bulunmaktan kaçınmak gerekir. Birlikte daha iyisini yapmak adına beyin fırtınası yapmak, fikirlere saygı duymak, iletişimde sevgi dilini kullanmak her zaman olumlu meyveler verecektir (MY1).

“Meslektaşlarımla iletişim halinde iken, saygı ve sevgi çerçevesinde konuşmaya dikkat ederim. Planladığım etkinliklerde alanında uzman meslektaşlarımla bilgi ve tecrübelerinden faydalanmaya çalışırım. Kendimi açık ve net bir dille ifade etmeye özen gösteririm” (Ö5).

“Anlayışlı, sabırlı, dürüst ve içten olmaya çalışırım. Saygı çerçevesinde ilişkiyi yürütürüm. Meslektaşlarımdan da aynı özveriye beklerim. Fakat zaman zaman ters düştüğümüz noktalar oluyor. Ben paylaşımcı davranırken karşımdaki yapacağı etkinlikleri bir sır gibi saklayabiliyor. Bu karşı tarafla kurduğunuz ilişkinin samimiyetini de ortaya koyuyor” (Ö12).

Tablo 11: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Fikirlerine Başvurdukları Branşlar

Tema	Kodlar	Frekans
Fikir Alınan Branşlar	Kendi branşım	7
	Rehber öğretmeni	4
	Beden eğitimi öğretmeni	3
	Müzik öğretmeni	3
	Özel eğitim öğretmeni	3
	Beden eğitimi öğretmeni	3
	Görsel sanatlar öğretmeni	3
	Halk oyunu öğretmeni	2
	Fen bilgisi öğretmeni	2
	Fenomen öğretmen	2
	Sertifikalı öğretmen	2
	Sınıf öğretmeni	1
Fikir alma nedenleri	Fikir paylaşımı	14
	Planladığım etkinliğe göre değişir	8
	Bilgi paylaşımı	6
	Olumlu katkı	3
	Güven	2

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Okul öncesi öğretmenlerinin planladıkları etkinliğe göre farklı birçok branştan fikir almaya özen gösterdikleri, kendi branşından öğretmenlerle fikir alışverişinde buldukları yanı sıra gelişmeleri takip etmek adına sosyal medya aracılığıyla da bunu yaptıkları; dans, satranç, halkoyunu gibi alanlarda da sertifikalı öğretmenlere başvurdukları cevaplar arasındadır. (f=7) “kendi branşım”, (f=6) “rehber öğretmen”, (f=4) “rehber öğretmeni”, (f=3) “beden eğitimi öğretmeni”, (f=3) “müzik öğretmeni”, (f=3) “özel eğitim öğretmeni”, (f=2) “görsel sanatlar öğretmeni”, (f=2) “fen bilgisi öğretmeni” verilen cevaplar arasındadır.

“Sınıfımda özel öğrenci varsa özel eğitim öğretmeninden eğitim-öğretim tekniklerini öğreniyorum. Görsel sanat öğretmenimiz bazen sınıfımıza artık materyaller getirir, çalışma alanlarımız birbirine yakın olduğu için. Müzik öğretmenimizden enstrüman tanıtmasını rica ediyorum. Beden eğitimi öğretmenimizden bazen parkur kurmasını rica ediyorum. Bahçe oyunlarında bana destek olur. Onların alanlarında bilgi ve birikimlerinin daha fazla olduğunu düşünüyorum” (Ö5).

“Kendi branşımdan fenomen öğretmenleri takip ederim, alanımla ilgili siteleri de ama en son kendi kararımı uyguladım” (Ö8).

“Bu planladığım etkinliğe göre değişiyor. Dans ve müzik gösterisi sunulacaksa halk oyunları öğretmeninden, bahçe oyunlarında beden eğitimi öğretmeninden fikir alıyorum. Özel gereksinimi olan öğrencim olduğunda özel eğitim öğretmeniyle birlikte etkinlikler düzenliyoruz” (Ö9).

“Etkinliğe göre değişiyor. Genellikle zümrelerimle ortak kararlar alıp birlikte planlamalar yapıyoruz. Dans vb çalışmalarında branş öğretmenlerine, özel öğrencilerim olduğunda ya da davranış problemleri yaşayan öğrencilerim olduğunda rehber öğretmenlerimizden fikir alıp çalışmalarımızı birlikte sürdürüyoruz” (Ö10).

“Dans, resim, müzik, fen bilgisi öğretmenlerinin alanıma katkısının daha çok olduğunu düşünüyorum. Yapacağım etkinliğin içeriğine göre gerekli gördüğüm zamanlarda bilgilerine başvuruyorum. Sosyal medyada fenomen öğretmenleri de takip ediyorum. Bunu bakış açımı genişletmek ve yaratıcılığımı artırarak çocuklara daha etkili kazanımlar sağlamak için yapıyorum” (Ö12).

Tablo 12: Zümrenizle Ortak Çalışmalarınız ve Sizin Üzerinizdeki Olumlu Etki Durumları

Tema	Kodlar	Frekans
Olumlu Etkiler	Mesleki gelişim	9
	İş yükünde azalma	7
	Olumlu iletişim	6
	İletişimde artış	4
	Yaratıcılık gelişimi	3
	Verimli zaman	3
	Aktif çalışma	1
	Olumlu sınıf iklimi	1
Ortak Çalışmalar	Etkinlik paylaşımı	8
	Belirli gün ve haftalar	7
	Projeler	7
	Günlük paylaşım	3
	Pano hazırlığı	3
	Toplantı	1
	Seminer	1

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Okul öncesi öğretmenlerinin zümreleriyle ortak çalışmaları ve üzerlerindeki olumlu etki durumları incelendiğinde “olumlu etkiler” ve “ortak çalışmalar” teması altında kodlar oluşturulmuştur.”Olumlu etkiler” teması altında ($f=9$) “mesleki gelişim”, ($f=7$) “iş yükünde azalma”, ($f=6$) “olumlu iletişim”, ($f=4$) “iletişimde artış”, ($f=3$) “yaratıcılık gelişimi”, ($f=3$) “verimli zaman” ve diğerleri de olumlu sınıf iklimi, aktif çalışma şeklinde cevaplar vermiştir. “Ortak Çalışmalar” teması incelendiğinde katılımcıların büyük çoğunluğu yaptıkları etkinlikleri birbiriyle paylaştıklarını ve belirli gün ve haftaları birlikte planladıklarını dile getirmişlerdir. ($f=8$) “etkinlik paylaşımı”, ($f=7$) “belirli gün ve haftalar”, ($f=7$) “projeler”, ($f=3$) “günlük paylaşım”, “pano hazırlığı” şeklinde cevaplar verirken okulunda tek öğretmen olduğunu belirten iki katılımcı toplantı ve seminer şeklinde cevaplar vermiştir. Kodlanmış ifadeleri destekleyen okul öncesi öğretmenlerinin cevaplarından bir kaç aşağıdaki gibidir:

“Genellikle kurumda tek öğretmen oluşum ve sonrasında idareye geçmem açısından toplantı ve seminerler dışında ortak bir etkinlik üzerinde çalışma fırsatım pek olmadı. Olduğu zamanlarda da alanımda kendimi geliştirmem açısından oldukça yararlı sonuçlar ortaya çıkardı” (MY1).

“Şimdiye kadar zümre ile çalışmadım. Okulumda hep tektim. Fakat diğer okullardaki meslektaşlarımla bilgi alışverişinde bulunuyorum. Mesleki açıdan gelişimime katkı sağladığını düşünüyorum” (Ö3).

“Zümremle en son 2022 yılında eTwinning projesi yürüttük. Olumsuz Etkisi; Bilmediğimiz konuları birbirimize anlatmak zaman açısından ekstra iş yükü oluşturabiliyor. Fikir ayrılıkları olduğunda eğer doğru iletişim kurulmazsa sıkıntılar çıkabiliyor. Olumlu Etkileri; Teknoloji anlamında bilmediğim durumları öğrendim. Karşılaştığım problem durumlarına birlikte çözüm ürettik. Fikir paylaşımında bulunarak ve beyin fırtınası yaparak en güzel fikri bulmaya yönelik çalıştık. Birlikte proje yürütmek iletişimimizi güçlendirdi. Eksik kaldığımız yerlerde birbirimize destek olduk. Paylaşımında bulunup birlikte araştırmalar yaptık. Birlikte ortak proje yürütmek etkinlikleri hızlı ve kolay şekilde tamamlamamızı sağladı. Bir çalışmayı olumlu iletişim tekniklerini kullanarak tamamlamak birlikte çalışmanın keyifli olduğunu gösterdi” (Ö4).

“Ortak çalışmalarını sürekli yapıyoruz. Panoları beraber süslüyoruz. En son çılgın şapka partisi yaptık. Farklı fikir ve bakış açıları oluyor. Dar değil daha geniş bir çerçeve ile bakıyorsunuz. Olaylar güzel bir yönde dallanıp budaklanıyor. Taşın altına elini koyan bir zümreniz varsa olumsuzluk yaşanmıyor. Ayrıca birbirini idare etmek önemli. Ufak şeyleri sorun yapmamak” (Ö6).

“Bu sene eko okul projesini birlikte yürüttük. Olumlu olarak kendi kişisel gelişimimi sağladı, okulda daha aktif olmamı sağlıyor, geri dönüşüm konusunda hem velilerimizi hem de çocuklarımızı bilinçlendiriyor. Böylelikle çevreye duyarlı bireyler yetişmesine katkı sağladığım için mesleki doyuma ulaşıyorum. Karşı taraf benim kadar özverili davranmadığı için bütün işler bana kalıyor ve projenin sonunda onun adının da proje yer alması motivasyonumu düşürüyor” (Ö11).

Tablo 13: Zümrenizle Ortak Çalışmanın Sizin Üzerinizdeki Olumsuz Etki Durumları

Tema	Kodlar	Frekans
Karşılıklı etki durumları	Fikir ayrılıkları	5
	Katılım düşüklüğü	1
	İletişimin kopukluğu	1
	Rekabet	1
Kişi üzerindeki etki durumları	İş yükünde artma	5
	Fazla zaman ve enerji kaybı	3
	Yorgunluk	2
	Stres	1
	Motivasyon düşüklüğü	1

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Katılımcıların verdiği cevaplara bakıldığında okul öncesi öğretmenlerinin ortak bir çalışma yürütürken fikir ayrılıkları yaşadıkları ve iş yüklerinin arttığı en çok verilen cevaplar arasındadır. Katılımcıların olumsuz etkilenme durumlarının ($f=5$) “fikir ayrılıkları”, ($f=5$) “iş yükünde artma” şeklinde ön plana çıktığı söylenebilir. “Kişi üzerindeki etki durumları” teması incelendiğinde iş yükünün arttığı en çok verilen cevaptır. ($f=3$) “fazla zaman ve enerji kaybı”, ($f=2$) “yorgunluk” olarak cevaplandırılırken stres ve motivasyon düşüklüğü de verilen cevaplar arasındadır. İki katılımcının da henüz bir zümre ile çalışmadığı verilen cevaplar arasındadır. Kodlanmış ifadeleri destekleyen okul öncesi öğretmenlerinin cevaplarından bir kaç aşağıdaki gibidir:

“Belirli gün ve haftalar kapsamında zümremle geçen ay bir çalışma yürütmüş bulunmaktayım. Etkinliğin planlanması ve uygulanması konusunda zümrem katılımların biraz düşük kalması nedeniyle fazlaca zaman ve enerji kaybetmeme sebep oldu. Fikir üretmek yerine daha çok sunulan fikirleri onaylaması zihnen beni çok yordu. Ama diğer yönden kendi düşüncelerimi direk uygulayabilmek çıkan ürünün daha tutarlı olmasına katkı sağlamış oldu. İş paylaşımı yönünden daha eşit olunabilir” (M1).

“Zümremle en son 23 Nisan etkinliğini ortak düzenledik. İnsanın doğası gereği rekabet, öne çıkma ve kıskançlık iç güdüsü olduğu için gizli yapılan değişiklikler can sıkıcı olabiliyor. Bu da iletişim kopukluğuna neden olabiliyor. Olumlu olarak baktığımızda; iş yükümüz yarıya iniyor, birbirimizin fikirlerinden yararlanabiliyoruz. Çocuklar kendi sınıf arkadaşlarının dışında diğer çocuklarla olumlu ilişkiler kuruyor bunun da bizim üzerimizde etkileri güzel oluyor” (Ö2).

“Şimdiye kadar zümre ile çalışmadım. Okulumda hep tektim. Fakat diğer okullardaki meslektaşlarımla bilgi alışverişinde bulunuyorum. Mesleki açıdan gelişimime katkı sağladığını düşünüyorum” (Ö3).

“Ortak etkinlikler yapıyoruz. Belirli gün ve haftalar etkinlikleri kapsamında bir arada etkinlik yaptık. Bu tarz ortak çalışmaların her iki tarafa da olumlu yansımaları olduğunu düşünüyorum. Birbirimize eksik olduğumuz konularda destek verirken, etkinliğin planlamasını da daha zengin hale getiriyoruz. Bazen fikir ayrılıkları yaşasak da bu etkinliğimize olumsuz yansımıyor. Çünkü ortak nokta bulmaya çalışıyoruz” (Ö7).

“Bu sene eko okul projesini birlikte yürüttük. Olumlu olarak kendi kişisel gelişimimi sağladı, okulda daha aktif olmamı sağlıyor, geri dönüşüm konusunda hem velilerimizi hem de çocuklarımızı bilinçlendiriyoruz. Böylelikle çevreye duyarlı bireyler yetişmesine katkı sağladığım için mesleki doyuma ulaşıyorum. Karşı taraf benim kadar özverili davranmadığı için bütün işler bana kalıyor ve projenin sonunda onun adının da proje yer alması motivasyonumu düşürüyor” (Ö11).

SONUÇ

Bu araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin iletişim becerilerinin değerlendirilmesi incelenmiştir. Okul öncesi öğretmenlerinin yöneticileri, meslektaşları ve velileri arasındaki iletişim becerilerinin yüksek olduğu durumlarda çocuk için çok olumlu gelişmeler sağlandığı görüşü paylaşılmıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin yöneticileriyle olan iletişim biçimlerinin mesleki hayatlarının kalitesi ve motivasyon artışlarında etkili olduğu görülmüştür. Diğer yandan okul öncesi öğretmenlerinin kendi branşlarındaki ve diğer branşlardaki meslektaşlarıyla olan iletişimlerinin ise yaratıcılıklarını artırdığı, kişiler arası etkileşime fayda sağladığı, fikir paylaşımı ile sevgi ve saygı bağlarının kuvvetlendiği görülmüştür. Okul öncesi öğretmenlerin velileri ile olan etkili iletişiminin ise çocuğu tanımadaki, çocuğun okula bağlılığının artmasında ve velinin yapılan etkinliklerden haberdar olarak öğretmenle iletişiminin artmasına katkı sağladığı görülmektedir. Açıklan ve Turan (2011) ise okullarda tek yönlü iletişim kurulmasının öğretmenler üzerinde olumsuz etkileri olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca etkili iletişim okul yaşamını ve sınıf içindeki öğrenmelerin özünü oluşturan en önemli unsurlardan biri olduğunu ifade etmişlerdir.

Okul öncesi öğretmenlerinin yöneticileri ile etkili iletişim kurabilmek durumlarının incelendiği bölümde en çok zamanlama faktörüne dikkat ettikleri görülmektedir. Bunun sebebini ise okul öncesi eğitimde teneffüs

saatinin olmamasına bağlamaktadırlar. Bu yüzden görüşmelerini mesai saatlerinin dışında ve müdür odasının boş olduğu zamanlarda yapmayı tercih ettiklerini söylemişlerdir. İletişim esnasında kendini doğru ifade edememe, açık ve anlaşılır konuşmaya dikkat etme, tavır ve davranışlara, beden diline, kısa ve öz konuşmaya, ne konuşulacağına dair planlama yapmaya, nezaket kuralları çerçevesinde konuşmaya, empati kurarak ve karşısındakine kurdurarak karşılıklı anlayış içinde iletişim kurmaya dikkat edilmesi gerektiği konusunda fikirlerinin olduğu görülmüştür. Görüşme sonucunda öğretmenler yöneticileriyle etkili iletişim kurmanın sadece sözel dille olmadığı beden dilini de etkin şekilde kullanmanın gerektiğini, tavır ve davranışlarla yanlış anlaşılmalara sebebiyet vermemek gerektiğini ifade etmişlerdir. Çetinkaya ve Alparşlan (2011) yapmış oldukları çalışmalarında empati ve iletişim arasında olumlu bir ilişkinin varlığından söz etmişlerdir. Ayrıca Genç ve Kalafat (2010) öğretmenlerin empatik düşünce ve problem çözme becerilerinin incelendiği çalışmalarında benzer bir sonuca ulaşmışlardır.

Öğretmenlerin yöneticileriyle yaşadıkları en önemli problem durumu sağlıklı iletişim kuramamak olarak tespit edilmiştir. Bunun kaynağının da yöneticilerin okul öncesi alanında bilgi eksikliği yaşamaları ve bir diğer sebebinde okul öncesi için ayrılan bütçeden faydalanılamamak, öğretmenin önemli gördüğü ihtiyaçları idarenin masraf olarak görmesi şeklinde açıklamışlardır. Bu konuda da zaman zaman idarenin öğretmenle ortak kararlar almak yerine kendi fikrini dayatması sonucu iletişimde problemler ve yanlış anlaşılma sorunları ortaya çıkmaktadır. Öğretmenlerin yöneticileriyle yaşadıkları bu problemler moral ve motivasyonlarını olumsuz yönde etkilemektedir. Öğretmenler arasında özellikle anaokullarında görev yapanlar yöneticileriyle hiçbir problem yaşamadıklarını, istedikleri her şeyin anında temin edildiğini ve yöneticilerinin de okul öncesi öğretmenliği mezunu olduğu için aynı dili rahatlıkla konuştuklarını belirtmişlerdir. Bu çalışmanın aksine Ekici (2020) yapmış olduğu araştırmada yöneticilerin; öğretmenlerle samimi, arkadaşça ve sıcakkanlı bir biçimde iletişim kurduklarını ifade ettikleri sonucuna ulaşmıştır.

Okul öncesi öğretmenlerinin velilerle iletişim halinde iken dikkat ettikleri durumlar incelendiğinde, en çok açık ve anlaşılır olmaya dikkat ettikleri tespit edilmiştir. Bunun yanında beden dillerini de doğru kullandıkları ve genel olarak resmi dil kullandıklarını, veliyi anlayan, içten ve samimi bir dil kullandıklarını, empati kurarak, jest ve mimiklerine de dikkat ettiklerini belirtmişlerdir. Saygı, zamanlama, hoşgörü-güven ve ses tonunun düzgün ayarlanmasının da önemli olduğunu söylemişlerdir. Öğretmenlerin velileriyle yapmış oldukları etkili iletişimin sonucunda olumlu dönütler aldıklarını çocuğun gelişimine ve ilerlemesine de katkı sağladığını belirtmişlerdir. Bu çalışmanın aksine Aksoy (2021) yapmış olduğu çalışmada ailenin olumsuz tutumu, eğitim sürekliliğinin evde desteklenmemesi gibi olumsuz durumların çocuğun gelişiminde aileye duyulan önemi açıkça ortaya koyduğunu belirtmiştir.

Öğretmenler genel olarak velileriyle birebir iletişim kuracakları zaman yanlış anlaşılmalara sebebiyet vermemesi için yüz yüze iletişimi ya da telefon görüşmelerini tercih ettikleri fakat tüm sınıfı ilgilendiren konularda daha çok grup mesajlarını tercih ettikleri konusunda hemfikir oldukları görülmüştür. Veli toplantıları, bilgi mektupları, birebir görüşmeler, görüntülü -sesli görüşmeler ve broşürlerde yararlandıkları iletişim araç ve yöntemleri arasında mevcuttur. Sosyal aktiviteler, seminerler ve veli ziyaretlerinin öğretmenler arasında çok fazla tercih edilmediği görülmektedir. Öğretmenler velileriyle iletişim esnasında ilettikleri mesajın doğru ve tam anlamıyla ulaştığına çok dikkat etmektedirler. Mesajlaşma yoluyla iletişimde bulduklarında yanlış anlaşılmalara yaşadıklarını ve bunun için grup mesajlarını genel bilgi vermek amacıyla kullandıklarını, birebir görüşme sağlayacakları zaman daha çok yüz yüze ve telefon görüşmeleriyle iletişime geçtikleri görülmüştür. Yılar vd. (2021) iletişim sürecinin algılama ile başladığını ayrıca kişilerin algısını ise içinde bulunmuş oldukları psikolojik durum, buldukları toplum ve kültürel değerlerin doğrudan etkileyebildiklerini belirtmeleri, olumlu iletişim kurmanın önemini göstermektedir. Bu çalışmanın aksine Koyuncu, Şahin (2018) ise okul öncesinde grup mesajlarının son yıllarda yaygınlaşarak arttığı, teknolojinin gelişmesiyle birlikte toplu mesaj kullanımının arttığı ve bu sayede bütün velilere kolayca ulaştıklarını belirtmişlerdir.

Okul öncesi öğretmenlerinin meslektaşlarıyla iletişim esnasında birbirlerinden beklentileri incelendiğinde, fikir alışverişi yaptıkları fakat bunun planladıkları etkinliğin durumuna göre değiştiği belirtilmiştir. Öğretmenlerin daha çok kendi branşlarından öğretmenlerle fikir alışverişi yaptıkları ve sosyal medyayı takip ederek beğendikleri etkinlikleri sınıflarında uyguladıklarını belirtmişlerdir. Satranç, drama, dans etkinlikleri konusunda özellikle sertifikalı öğretmenlerin bilgi ve görüşlerine başvurduklarını belirtmişlerdir. Sınıflarında kaynaştırma öğrencileri olduğunda veya davranış problemleri yaşayan çocukların ailelerini bilgilendirmek amacıyla rehber öğretmenlerle iletişim halinde oldukları görülmüştür. Beden eğitimi öğretmenlerinden bahçe oyunları konusunda, müzik öğretmenlerinin ve özel eğitim öğretmenlerinin bilgi birikimlerinden, sanat etkinliklerinde görsel sanatlar öğretmeninden ve deney etkinliği düzenleyecekleri zaman fen bilgisi öğretmenin bilgi ve tecrübelerinden yararlandıkları görülmüştür. Öğretmenlerin meslektaşlarının bilgi ve

tecrübelerinden faydalanırken aynı zamanda da kendi fikirleriyle harmanlayarak sınıflarında uyguladıklarını belirtmektedirler. Bilen (1992) öğretmenlerin meslektaşları, yöneticileri ile etkili bir iletişim kurmasını iletişim becerilerinin gelişmiş olmasını öğretmenin sahip olması gereken niteliklerden biri olduğunu ifade etmiştir.

Okul öncesi öğretmenlerinin zümreleriyle ortak çalışmalarının olumlu etkileri arasında en çok gösterilen fikir paylaşımı ve mesleki gelişim olmuştur. Öğretmenler bir konu hakkında fikirlerini paylaşırken farklı bakış açıları geliştirdiklerini, yaratıcılıklarının arttığını ve bunun da mesleki gelişimlerine olumlu katkı sağladığını söyledikleri tespit edilmiştir. Yalnız iki öğretmenin okulunda tek anasınıfı olduğu için henüz zümre ile çalışma fırsatı bulamadığı, çalışmış olsaydılar da mesleki gelişimlerine olumlu katkı sağlayacağını düşündükleri görülmüştür. Bunun yanı sıra iş yükünde azalma yaşanacağı, öğretmenler arasındaki iletişimin olumlu yönde artacağı, zamanı verimli kullanmalarına neden olacağı, aktif çalışma yaşanacağı ve olumlu sınıf iklimi sağlandığını da belirtmişlerdir. Okul öncesi öğretmenlerinin zümreleriyle ortak çalışmalarının olumsuz etkileri arasında etkinliği planlarken fikir ayrılıkları yaşadıklarını fakat bir orta yolun bulunduğunu, zümrelerinin taşın altına elini koymadığı için iş yüklerinin arttığını, bu nedenle stresli oldukları ve motivasyonlarının düşmesinin söz konusu olduğu görülmektedir. Şanlı, Altun ve Karaca (2014) zümrelerin okulda etkililiklerini artırmak için karşılıklı güvene, etkili iletişime, huzurlu bir ortama ve kendilerini değerli hissettikleri bir ortama ihtiyaçları olduğunu ve öğretmenlerin ancak bu şekilde bir ortamda okula ve öğrencilerine faydalı olabileceklerini belirtmişlerdir.

Bu sonuçlara dayalı olarak, öğretmenlik mesleğinde iletişimin çok yönlü olduğu, okul öncesi öğretmenin yöneticileriyle, meslektaşlarıyla, velileriyle, öğrencileriyle ve tüm okul paydaşlarıyla etkili iletişime girdikleri ve bu bağlamda iletişim becerilerini güçlendirmeleri gerektiği görülmektedir. Okul öncesi öğretmenlerinin yöneticileri ile iletişime girerken en çok zamanlama konusunda sorun yaşadıkları bu bağlamda okul öncesinde oyun etkinliklerine beden eğitimi öğretmenlerinin, değerler eğitimi din kültürü öğretmenin, drama eğitimi drama öğretmenin girmesiyle okul öncesi öğretmenine yönetimle konuşabileceği zaman açılabilir. Okul öncesi öğretmenlerinin kendi zümreleriyle iletişim kurmalarının mesleki gelişimlerine olumlu etkilerinin olduğu dile getirilmiştir. Kurumunda tek olan öğretmenlerin ya da köy okullarında çalışan öğretmenlerin etkileşime giremedikleri, öğretmenlerin birbirleriyle iletişime girebilmeleri için MEB in ilçede düzenleyeceği seminerler, konferanslar veya eğitimler düzenlenebilir. Okul öncesi öğretmenlerinin iletişim becerileri ile öğrencilerinin gelişimlerine olan olumlu faydaları araştırılabilir

KAYNAKÇA

- Açıklan, A. & Turan, S. (2011). *Okullarda etkili iletişim* (1. baskı). İstanbul: Pegem Yayınları
- Alğan, S. (2020). *Sınıf öğretmenlerinin öğrenci direnç davranış alguları ile sınıf içi iletişim becerileri arasındaki ilişki* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Aksoy, P. (2021). Okul öncesi öğretmenleriyle yapılan görüşmelere göre okul öncesi dönemde sosyal becerilere ilişkin çok yönlü bir değerlendirme. *Trakya Eğitim Dergisi*, 11(1), 386-411.
- Altıntaş, E. & Çamur, D. (2013). *Sözsüz iletişim: Beden dili*. Ankara: Mentis Yayıncılık.
- Bilen, M. (1992). Eğitimde verimliliğe öğretmenin kişilik özelliklerinin etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(8), 27-30.
- Bursalıoğlu, Z. (2013). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Çağlar, İ., & Kılıç, S. (2011). *Eğitim fakülteleri için genel iletişim*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Çetinkaya, Ö., & Alparlan, A. M. (2011). Duygusal zekânın iletişim becerileri üzerine etkisi: Üniversite öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(1), 363- 377.
- Deniz, İ. (2003). *İletişim becerileri eğitiminin ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin iletişim becerisi düzeylerine etkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Edmonds, W.A. & Kennedy, T.D. (2017). Phenomenological perspective. In an applied guide to research design: Quantitative, qualitative, and mixed method. USA: Sage.
- Ekici, C. (2020). İlkokul yöneticileri ile öğretmenler arasındaki iletişim durumlarının incelenmesi. *Uluslararası Eğitim Araştırmacıları Dergisi*, 3(2), 292-311.
- Ergin, A. (2012). *Eğitimde etkili iletişim*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Genç, Z., & Kalafat, T. (2010). Öğretmen adaylarının empatik becerileri ile problem çözme becerileri. *Kurumsal Eğitim Bilim Dergisi*, 3(2), 135-147.

- Kalo Efe, A. (2021). *Öğretmen algılarına göre iletişim becerileri ve okul yöneticilerinin dönüşümcü liderlik özelliklerinin öğretim ortamındaki kuşaklararası iklim üzerindeki etkisinin incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bülent Ecevit Üniversitesi, Zonguldak.
- Korkut, F. (2005). Yetişkinlere yönelik iletişim becerileri eğitimi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(1), 143-149.
- Koyuncu Şahin, M. (2018). Okul öncesi eğitimde aile iletişim etkinliklerine yönelik öğretmen ve yönetici bakış açıları. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(55), 670-684.
- Nur, İ. (2012). *Anaokullarında örgüt iklimi ile öğretmenlerin sınıf yönetimi becerileri arasındaki ilişkisinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Oktay, A. (1990). Türkiye’ de okul öncesi eğitim. *M. Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(1), 151-160.
- Pehlivan, K. B. (2005). Öğretmen adaylarının iletişim becerisi algıları üzerine bir çalışma. *İlköğretim Online*, 4(2),17-23.
- Sirvani, H. (2007). Effects of teacher communication on parents' attitudes and their children's behaviors at schools. *Education*, 128(1), 34-47.
- Şanlı, Ö., Altun, M., & Karaca, M. (2014). Okul yöneticilerinin iletişim becerilerinin öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 1(2), 287-300.
- Yılar, M. B., Karadağ, Y., & Aydoğmuş, M. (2021). Eğitim fakültesi öğretim elemanlarının iletişim becerileri: öğretmen adaylarının perspektifinden bir değerlendirme. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(4), 2160-2175.
- Yılmaz, M. (2016). *Etkili öğretmenlik*. İstanbul: Değerler Eğitimi Merkezi Yayınları.